

چرا این بچه حرف نمی‌زند؟

بدون شك حرف زدن بچه‌ها و شنیدن اولین کلمات از زبان آنها یکی از شیرین‌ترین و مهم‌ترین اتفاقات زندگی هر پدر و مادری است. برای همین هم از زمانی که والدین فکر می‌کنند ...

جام جم آنلاین: بدون شك حرف زدن بچه‌ها و شنیدن اولین کلمات از زبان آنها یکی از شیرین‌ترین و مهم‌ترین اتفاقات زندگی هر پدر و مادری است. برای همین هم از زمانی که والدین فکر می‌کنند کودک بتدریج باید حرف بزند، او را تشویق می‌کنند تا کلمات ساده را تکرار کند. البته علاوه بر ذوق و شوق والدین، نباید فراموش کنیم حرف زدن و پیشرفت مهارت‌های گفتاری بر سایر جنبه‌های رشد کودک نیز تاثیر می‌گذارد.

با این حال، اگر کودکی دیر شروع به حرف زدن کند، چاره چیست؟ چه کار باید کرد و اصلا چطور باید متوجه شد تاخیر کودک در حرف زدن غیرعادی است؟

سعیده احمدی، کارشناس ارشد گفتاردرمانی با اشاره به این‌که زبان و گفتار دو مهارت متفاوت، اما مرتبط با یکدیگر است، به #171;جام‌جم« توضیح می‌دهد: نیمکره چپ مغز انسان به مهارت‌های زبانی او مربوط می‌شود و گفتار نیز در واقع همان توانایی‌های زبانی است که تغییر شکل داده و قابل شنیدن می‌شود. بنابراین برای این‌که فردی بتواند بخوبی صحبت کند، علاوه بر این‌که مغز و سیستم اعصاب، اندام‌های گفتاری و گوش او باید سالم باشد، داشتن هوش بیشتر از 50 درصد و حافظه شنیداری و بینایی مناسب نیز ضروری است.

به گفته احمدی، کودکان به طور طبیعی از دوران نوزادی صداهای گفتاری را از محیط اطراف جذب می‌کنند و از حدود 6 ماهگی شروع به قان و قون کردن می‌کنند. البته باید توجه داشته باشید آنچه بچه‌ها در این سنین می‌گویند، معنای خاصی ندارد و به چیز مشخصی اطلاق نمی‌شود؛ به عنوان مثال تکرار کلمه #171;ماما« یا #171;بابا« به معنای کلمات #171;مادر« و #171;پدر« نیست و فقط بازی با صداهایی است که زیاد در محیط می‌شنوند.

وی می‌افزاید: به طور معمول کودکان از یکسالگی شروع به حرف زدن می‌کنند و در این سن تعداد واژگان بیانی آنها به طور متوسط سه کلمه است؛ البته تعداد دقیق کلمات متفاوت بوده و ممکن است بچه‌ای در یکسالگی کمتر از 3 کلمه یا بیشتر از آن بگوید. در یک سال و نیمی هم تعداد واژه‌ها به طور متوسط باید 20 عدد باشد و در 2 سالگی این تعداد به 50 عدد می‌رسد. وقتی کودک 3 ساله می‌شود، تعداد کلمات ناگهان افزایش چشمگیری می‌یابد و انتظار می‌رود کودک 900 کلمه داشته باشد.

احمدی درباره سن شروع جمله‌سازی و بیان عبارات کوتاه نیز چنین توضیح می‌دهد: هنگامی که تعداد واژه‌ها به 50 عدد می‌رسد یعنی از حدود 2 سالگی، کودک بتدریج کلمات را کنار هم می‌گذارد و شروع به جمله‌سازی می‌کند. بنابراین انتظار داریم کودکان در 2 سالگی بتوانند بیان عبارت‌های دو کلمه‌ای و جمله گفتن را آغاز کنند.

این کارشناس ارشد گفتار درمانی با تاکید بر این‌که سن حرف زدن بچه‌ها و تعداد لغاتی که باید در سنین مختلف داشته باشند، به طور متوسط بیان می‌شود و هیچ وقت برای همه یکسان نیست، می‌گوید: گاهی ممکن است کودکان دیرتر از سنی که گفته شد، شروع به صحبت کنند و در این زمینه تاخیر داشته باشند؛ به طوری که گفته می‌شود یک دختر ممکن است بدون این‌که مشکلی داشته باشد، تا 2 سالگی حرف نزند و همچنین یک پسر ممکن است بدون وجود مشکل تا 3 سالگی صحبت نکند.

احمدی می‌گوید: در اغلب موارد دخترها زودتر از پسر بچه‌ها شروع به حرف زدن می‌کنند چون معمولا مهارت‌های زبانی در دخترها قوی‌تر از پسرهاست. البته این مساله به هیچ وجه قانونی کلی نیست که برای همه دخترها و همه پسرها صادق باشد.

چه زمانی باید به متخصص مراجعه کنیم؟

همان طور که گفته شد، کودکان در سنین مختلفی شروع به حرف زدن می‌کنند، گروهی خیلی زود و بعضی‌ها هم دیرتر از بقیه، اما تا چه زمانی و در چه شرایطی این حرف نزدن، طبیعی است و چه موقع باید به فکر حل مشکل بود؟

احمدی در این زمینه توصیه می‌کند: بسیاری از پدر و مادرها تنها به دیر حرف زدن فرزندشان توجه می‌کنند و متوجه سایر علائم و نشانه‌ها نمی‌شوند، در حالی که به محض تشخیص علائم غیرعادی دیگری غیر از حرف نزدن باید به یک متخصص مراجعه کنند؛ مثل کودکی که بیش‌فعال است، تمرکز و توجه خوبی ندارد، حرف دیگران را درک نمی‌کند و ...

به گفته وي، پدر و مادرهايي كه متوجه چنين مشكلاتي مي‌شوند، حتما بايد با يك روانپزشك كودك يا كار درمانگر ذهني مشورت كنند و از حدود 2 سالگي كودك هم مي‌توانند براي دريافت مشاوره به گفتار درمانگر مراجعه كنند.

حرف بزنيد تا حرف بزند

احمدي با تاكيد بر اين كه استفاده از محرك‌هاي كلامي براي يادگيري زبان كودك، بسيار مهم و موثر است، يادآور مي‌شود: هيچ بچهاي نمي‌تواند زبان را به كمك فيلم‌ها و برنامه‌هاي تلويزيوني بياموزد و در اين زمينه نبايد نقش ارتباط مناسب را نادیده گرفت؛ بنابراین بهتر است بزرگسالان هميشه با كودك صحبت كنند.

به گفته وي، كودكان تا 3 سالگي ارتباط گروه‌ي ندارند و به همين دليل تا اين سنين اگر همراه هم‌سن و سالان‌شان قرار بگيرند، از نظر گفتار و زبان كمك چندان‌ي به آنها نمي‌شود، اما ارتباط با بزرگترها مانند والدين يا خواهر و برادر بزرگ‌تر در اين زمينه مناسب و تاثيرگذار است.

اين كارشناس ارشد گفتار درماني به والدين توصيه مي‌كند: تا جايي كه مي‌توانيد با كودك حرف بزنيد و همه چيز را براي او توضيح دهيد. همچنين هيچ وقت نبايد تصور كنيد چون كودك معنای حرف‌هاي شما را نمي‌فهمد، صحبت كردن با او بي‌فايده است.

به گفته احمدي، كتاب خواندن بهترين كاري است كه مي‌توان براي رشد مهارت‌هاي زباني كودك انجام داد؛ البته خوب است تا زماني كه كودك كوچك‌تر است، بيشتر از كتاب‌هاي شعر متناسب با سن و حافظه شنيداري او استفاده كنيد چون كودكان در اين سنين از شنيدن عبارات آهنگين بيشتر لذت مي‌برند.

نيلوفر اسعدي بيگي / گروه سلامت